

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

Kyiv National Linguistic University

Faculty of German Philology and Translation

Department of theory and practice of translation from

English language

Submitted to the department _____

(date, signature of the secretary of the department)

Reviewing _____

(the number of points, "before defense" ("for revision")),

date, signature of coursework supervisor)

Protection _____

(number of points, date, teacher's signature)

Final assessment _____

(number of points, evaluation according to the 4-point system,
date, teacher's signature)

TERM PAPER

IN TRANSLATION

**Reproduction in the Ukrainian language of proper names in english texts of the
tourist industry**

Anastasia Sikorska

Group MLa 05-21

Research supervisor _____

(signature)

candidate of philological sciences,

associate professor

Kateryna Podsievak

Kyiv – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний лінгвістичний університет
Факультет германської філології і перекладу
Кафедра теорії і практики перекладу з
англійської мови

Представлено на кафедру _____
(дата, підпис секретаря кафедри)

Рецензування _____

(кількість балів, «до захисту» («на доопрацювання»),
дата, підпис керівника курсової роботи)

Захист _____

(кількість балів, дата, підпис викладача)

Підсумкова оцінка _____

(кількість балів, оцінка за 4-х бальною системою,
дата, підпис викладача)

КУРСОВА РОБОТА

З ПЕРЕКЛАДУ

Відтворення українською мовою власних назв в англійських текстах

туристичної галузі

Сікорської Анастасії

група МЛа 05-21

Керівник курсової роботи _____

(підпис)

кандидат філологічних наук, доцент

Катерина Подсевак

Table of Contents

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ФУНКЦІЙНОСТІ ВЛАСНИХ НАЗВ У АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТАХ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ	8
1.1. Сучасні підходи до визначення та типології власних назв у мовознавстві	8
1.2. Труднощі перекладу власних назв.....	14
РОЗДІЛ 2. ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ СТРАТЕГІЇ ВІДТВОРЕННЯ ВЛАСНИХ НАЗВ В ПЕРЕКЛАДАХ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	20
2.1. Лексико-семантичні способи відтворення власних назв в перекладах англomовних текстів туристичної галузі українською мовою	20
2.2. Граматичні способи перекладу власних назв у англomовних текстах туристичної галузі українською мовою	28
2.3. Лексико-граматичні способи відтворення власних назв в перекладах англomовних текстів туристичної галузі українською мовою	29
ВИСНОВКИ.....	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	35
СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ	37
ДОДАТОК	38
РЕЗЮМЕ	48

ВСТУП

Актуальність дослідження. Власним назвам, або ж онімам, притаманні характеристики мовної універсалії, передусім, через їхню наявність у всіх світових мовах, давній період функціонування, масове вживання, демонстровану своїми основними ознаками спільність. Існування таких закономірностей свідчить про наявність єдиних принципів, за якими номінуються індивідуалізовані об'єкти і, відтак, еволюціонують іменні системи [8].

Саме вивчаючи пропріальну лексику, дослідники отримують змогу визначення загальних правил, згідно з якими виникають та функціонують мовні одиниці, зокрема, здійснення реконструкції фактів мовної історії, що нерозривно поєднана з певною етнічною історією, відстеження сутності номінаційного процесу, характеристики того, як «поводять себе» деякі мовні елементи відповідно до певної мовленнєвої ситуації, виділення певних типологічних ознак онімів, що є відповідними й для інших груп лексики.

Актуальність теми дослідження зумовлена неповнотою вивчення англomовної онімії туристичного дискурсу та проблем відтворення її одиниць українською мовою.

Мета дослідження полягає у визначенні способів перекладу українською мовою власних назв англomовного туристичного дискурсу.

Об'єкт дослідження – власні назви англomовного туристичного дискурсу.

Предмет дослідження – способи відтворення власних назв англomовного туристичного дискурсу в англо-українському перекладі.

Відповідно до мети роботи ставляться такі **завдання**:

1. Охарактеризувати сучасні підходи до визначення і типології власних назв у мовознавстві;
2. Визначити основи перекладу власних назв;

3. Охарактеризувати лексико-семантичні способи відтворення власних назв в перекладах англомовних текстів туристичної галузі українською мовою;

4. Проаналізувати граматичні способи відтворення власних назв в перекладах англомовних текстів туристичної галузі українською мовою;

5. Висвітлити лексико-граматичні способи відтворення власних назв в перекладах англомовних текстів туристичної галузі українською мовою.

Методи дослідження. Дослідження базується на застосуванні комплексу методів: загальнонаукових – абстрагування, узагальнення, індукції, дедукції, системного методу; емпірико-теоретичних – аналізу, синтезу, сходження від абстрактного до конкретного; конкретно-наукових – історичного, компаративного, статистичного.

Наукова новизна дослідження полягає передусім у тому, що у ньому вперше здійснено комплексний аналіз культурологічних закономірностей функціонування власних назв у туристичному дискурсі та їх перекладу українською мовою.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання його результатів та висновків при написанні монографічних праць із теорії номінації, ономастики і поетики. Також у практиці роботи вищої школи під час викладання курсів сучасної англійської мови, стилістики, лінгвістичного аналізу художнього тексту, при читанні окремих спецкурсів та спецсемініарів, при написанні дисертацій, магістерських і дипломних робіт.

Структура роботи: курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури, списку ілюстративних джерел, додатку і резюме.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ФУНКЦІЙНОСТІ ВЛАСНИХ НАЗВ У АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТАХ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

1.1. Сучасні підходи до визначення та типології власних назв у мовознавстві

Власні назви, якими послуговується мовна спільнота у певний період свого розвитку, утворюють ономастичний простір. У цьому цілісному просторі виділяються поля, які наділені ядерно-периферійною структурою.

Оніми, що розглядаються більшістю науковців як особливий розряд власних назв, об'єднує те, що всі вони мають відносно незвичайний знаковий статус [23]. З одного боку, назва є знаком формальним (цей знак свідчить про форму, зміст якої спочатку є невідомим), з другого боку, це знак мотивований, що наділений унікальним значенням, оскільки значення знака-заголовка формується реципієнтом із позицій його гіпотези стосовно цілісності всього тексту [5].

Наукова систематизація власних назв передбачає дотримання певних вимог під час їх класифікації.

Т. Балльмер пропонує розрізняти феноменологічну класифікацію та класифікацію на основі певних принципів [27]. Якщо перший тип – це грубе та несистемне впорядкування феноменів, то другий тип характеризується внутрішньою структурою, що базується на важливих класифікаційних принципах, до яких науковець відносить:

- 1) узагальненість, коли класифікація містить усі вияви об'єкта дослідження без винятків;
- 2) достатність, коли до кожної категорії наявний як мінімум один приклад;
- 3) диз'юнктивність, коли певне явище можна віднести лише до однієї категорії;

- 4) дистинктивність, коли різні явища відносять до різних категорій;
- 5) гомогенність, коли глибина класифікаційного аналізу є однаковою для всіх категорій;
- 6) прозорість, коли можна співвіднести отриманий розподіл із доробком інших дослідників;
- 7) простота, коли не потрібне витворення й послугування додатковою термінологічною чи іншою метамовою;
- 8) постійні правила здійснення опису таксономічних одиниць;
- 9) логічність;
- 10) реалістичність, коли класифікація відбиває те, що існує насправді, а не гіпотетично можливі прояви певного явища [27].

У дослідженні ми беремо за основу другий класифікаційний підхід, оскільки лише за умови дотримання певних принципів можна говорити про науковість класифікації. До робіт, де автори постаралися врахувати всі види власних назв, відносять праці А. Баха, Г. Бауера і В. Кам'янця. Проаналізуємо зазначені класифікації.

У монографії А. Баха «Deutsche Namenkunde» запропоновано таку класифікацію власних назв [26]:

1. Назви для живих істот та тих, яких вважають живими:
 - а) імена окремих істот;
 - б) імена на позначення груп істот.
2. Назви речей:
 - а) назви місцевостей:
 - назви конкретних місцевостей та малих місцевостей;
 - назви великих місцевостей;
 - б) назви об'єктів.
3. Назви організацій.
4. Назви дій.
5. Абстрактні назви.

6. Музичні назви.

Розглянемо цю класифікацію докладніше. До першої групи автор відносить власні імена, якими послуговуються для позначення живих істот. Сюди належать імена окремих істот (люди, боги, тварини), і колективні назви для «кровно об'єднаних груп» (родина, плем'я, народ), територіально об'єднаних груп (наприклад, киянин, харків'янин), соціальних груп (наприклад, політичні партії), професійних груп (наприклад, цехи), груп за інтересами (наприклад, спортивні, наукові, ідейні тощо) [26].

Друга група – топоніми – докладно описана на основі семи різних критеріїв:

- 1) за етимологією;
- 2) за критерієм «обжитість/необжитість»;
- 3) за розмірами території;
- 4) за політичними чи адміністративними характеристиками;
- 5) за прямими чи непрямыми способами номінації;
- 6) за мовною формою імені;
- 7) за критеріями офіційності/неофіційності [26].

Згідно з етимологічним критерієм А. Бах розрізняє назви, похідні від природи, від соціуму, найменування жителів, подій. Відповідно до критерію «обжитість/необжитість» автор відносить до обжитих назви селищ, будівель, а до необжитих – назви струмків, річок, озер, доріг, вулиць, а також зірок, небесних тіл тощо.

За величиною території А. Бах виділяє низку власних назв від назви поселень до назви держав. За політичними та адміністративними критеріями автор розрізняє назви країн та адміністративних районів. Якщо перший топонім прямий (абсолютний), то другий непрямий (відносний), коли місцевість позначається з допомогою інших назв.

За мовною формою А. Бах розрізняє власні імена з типовими базовими лексемами і флексіями та їх відсутністю. З урахуванням критерію офіційності/неофіційності виділяються офіційні та розмовні власні імена.

Незважаючи на позитивні моменти класифікації А. Баха, в якій докладно розглядаються насамперед антропоніми та топоніми, розроблена ним класифікація власних назв не позбавлена недоліків. Так, наприклад, незрозуміло, до якої групи автор відносить власні імена, що використовуються для позначення явищ, через що класифікація власних назв не відповідає критерію повноти.

Крім того, ця класифікація не завжди є диз'юнктивною, оскільки віднесення власних назв до певної групи залежить від мовної компетенції дослідника, тобто є певною мірою суб'єктивним процесом. Водночас класифікація А. Баха дуже важлива для ономастики, оскільки вона започаткувала дослідження в цьому напрямку, про що свідчить той факт, що її беруть за основу багато лінгвістів.

Іншу відому класифікацію власних назв запропонував Г. Бауер, який зазначає, що власні імена можна класифікувати на різних рівнях, наприклад, на формально-лінгвістичному, семантичному і прагматичному рівнях [28].

На першому рівні власні імена розрізняють за їхньою структурою, а саме: імена-речення, скорочені та подвійні імена, ім'я та прізвище тощо. На другому рівні робиться акцент на значенні власних назв. На третьому рівні власні імена аналізуються з точки зору їх співвіднесення із зовнішньою дійсністю.

Запропонована Г. Бауером класифікація, здавалося б, відповідає зазначеним вище вимогам до наукових класифікацій. Проте принципи, покладені до основи класифікації, не завжди є однозначними. Так, автор виділяє п'ять великих класів власних назв і при описі наводить численні приклади різних їх видів, водночас зазначаючи, що цей перелік є неповним.

Виходом із цієї ситуації є, на нашу думку, більш детальна класифікація власних назв. Такий підхід запропоновано у роботі В. Кам'янця [8].

Заслугою цього автора є як виконання ґрунтовного й усебічного поділу власних назв на групи, так і спроби здійснити розширення термінології ономастики. Розглянемо цю класифікацію докладніше.

В. Кам'янець виходить із позиції, що власні імена як структурно-семантична категорія, передусім, співвідносні з іменниками, які діляться на власні імена і загальні. Чи є позначення власним ім'ям чи ні, залежить від суспільного інтересу, який стосується не тільки предметних об'єктів, але й подій, явищ, процесів [8, с. 12]. Враховуючи це, власні імена охоплюють також назви епох, планів: *Епоха гуманізму, Реформація, План Маршалла* тощо.

Розмежування імені власного та номінального відбувається, на думку В. Кам'янця, на функціональній основі. Власні імена позначають денотат у тому випадку, якщо вони одночасно індивідуалізують та ідентифікують, а апелюють – якщо вони передають значення і виконують узагальнювальну функцію. Проте В. Кам'янець не враховує таких випадків, коли власні імена можна використовувати в апелювативному сенсі.

В. Кам'янець розрізняє три великі групи онімів:

- 1) власні імена живих істот;
- 2) власні імена об'єктів земного простору;
- 3) власні імена об'єктів позаземного простору.

До першої групи він відносить такі підгрупи, як антропоніми (імена, прізвища, назви династій, прізвиська, псевдоніми та пестливі імена), зооніми (індивідуальні назви тварин) та фітоніми (індивідуальні назви рослин). Друга група (топоніми) розділена автором на об'єкти, що виникли без втручання людини (ороніми), та об'єкти, що виникли за участю людини. Власні імена для позначення великих географічних, топографічних, адміністративних, економічних та історичних територій утворюють свою окрему групу як

проміжну між об'єктами природними та штучними. Третя група власних імен позаземного простору охоплює небесні тіла і простори.

Крім перерахованих груп дослідник В. Кам'янець виділяє власні імена предметів, які є результатом діяльності людини. Тут він розрізняє матеріальні та нематеріальні об'єкти.

До матеріальних об'єктів автор відносить окремі предмети, наприклад, зброю, коштовності, музичні інструменти, посуд тощо. До цієї ж групи В. Кам'янець відносить і власні імена кораблів, пароплавів, літаючих об'єктів, поїздів і т.ін., які він називає поеронімами. Підприємства, спілки, товариства науковець також розглядає як матеріальні об'єкти і називає їх ергонімами [8, с. 10].

До нематеріальних об'єктів автор зараховує хрононіми (тимчасові власні імена), геортоніми (свята, кампанії, війни тощо), ідеоніми (плани, ідеї тощо), імена власні витворів мистецтва, гемероніми (органи преси, документи та ін.), фалероніми (медалі, ордени, призи тощо). В. Кам'янець виділяє додатково групу мітонімів, теонімів та поетонімів, які мають багато спільного з антропонімами, але позначають фіктивних істот із міфів, літератури, релігій тощо. Автор не вважає етноніми власними іменами, оскільки вони виконують функцію узагальнення [8, с. 15].

Загалом В. Кам'янець пропонує досить цікаву та докладну класифікацію власних назв. Але під час роботи з нею виявлено власні імена, які не підпадають під наведені підгрупи. Так, наприклад, серед гідронімів, куди автор відносить океани, озера, моря, болота та річки, варто виділяти і протоки, струмки тощо. Крім того, як ще зазначав Г. Бауер, топоніми не варто підрозділяти за критерієм «втручання людини в природу», оскільки розподіл тут залежить від ерудиції дослідника [28].

З розвитком корпусної лінгвістики запропоновано різні класифікації для маркування лексичних одиниць, які допомагають автоматизувати підрахунки частотності певних явищ у текстових корпусах [10]. Проблемою

поки що залишається багатозначність як імен загальних, так і власних назв, коли не обійтися без людини при інтерпретації контексту. Наприклад, топонім Київ має різні інтерпретації у таких реченнях: *Київ – столиця України* та *Офіційний Київ заявив про відмову від будь-яких переговорів із РФ*. Якщо у першому прикладі йдеться про населений пункт, то у другому прикладі ми маємо справу з метонімією, коли мають на увазі уряд України.

Загалом можна відзначити, що розглянуті класифікації мають свої переваги й недоліки. Так, якщо ситуативність та дистинктивність притаманна всім класифікаціям, то диз'юнктивність – лише класифікації А. Баха, а всеоб'ємність притаманна класифікаціям Г. Бауера та В. Кам'янця.

1.2. Труднощі перекладу власних назв

Одним із найскладніших завдань, що виникають у перекладача під час перекладу іншомовного тексту, є відтворення власних назв. Являючись мовним фактом, власні назви підпорядковуються загалом внутрішнім правилам конкретної мови. Разом з тим, на всіх рівнях мовного аналізу потрібно враховувати своєрідність цих слів як за змістом, так і за класом.

Власні назви безпосередньо пов'язані з текстом, у якому вони функціонують, та відіграють у ньому важливу стилістичну роль. Вони містять додаткові конотативні компоненти семантики і характеризують як самих персонажів, так і тих, хто їх називає.

Критеріями доцільності вживання власної назви є:

- 1) обумовленість вживання власної назви ідеєю та відповідність імені задуму автора;
- 2) відповідність номінативної основи авторським (у деяких випадках і соціокультурним) асоціаціям;
- 3) взаємозв'язок із ознаками певної доби [20].

Всі ці критерії спонукають авторів створювати власні назви з характеристичними і оцінними якостями різного ступеня і сили.

Завдання перекладача при передачі власних назв ускладнюють багато чинників, до числа найбільш суттєвих з-поміж яких належать: лексична лакунарність, збереження стилістичного реєстру та функцій оніма.

Однак, як зазначають дослідники в галузі перекладознавства [18], основною причиною перекладацьких помилок у багатьох випадках є те, що перекладач просто не розпізнає образність власної назви, тоді як носії мови підсвідомо вловлюють символізм і таким чином сприймають повніший образ того чи іншого імені. Саме цим фактом обумовлена головна вимога до перекладача: володіння фоновими знаннями, поінформованість про культурні та історичні особливості мови, з якої він перекладає, а також про соціальні та світоглядні чинники.

При перегляді власних зназв чітко помітна тенденція до встановлення еквівалентів. О. В. Арделян виділяє три способи передачі власних назв у перекладі: транслітерація, транскрипція або транскрибування та калькування [3].

При транслітерації іншомовні власні назви відтворюються за допомогою літер алфавіту мови перекладу невраховуючи особливостей їх вимови [3]. Транскрипція або транскрибування, навпаки, передбачає фонетичну передачу власних назв, тобто так, як вони вимовляються носіями мови. Ці два способи способи перекладу часто об'єднують під єдиною назвою транскодування.

Згідно з Є. М. Беліцькою, розрізняють чотири види транскодування [4]: транскрибування або транскрипція; транслітерація; змішане транскодування (переважне застосування транскрибування з елементами транслітерації); адаптивне транскодування (коли форма слова у вихідній мові дещо адаптується до фонетичної та/або граматичної структури мови перекладу). Переклад шляхом калькування полягає в дослівному перекладі власної назви частинами з наступним складанням цих частин в одне ціле [5].

При перекладі іншою мовою власні назви аж ніяк не «перекладаються» самі собою, автоматично, суто формально. У багатьох мовних контекстах поведінка власних назв дуже відрізняється від поведінки слів інших мовних категорій, що можна стверджувати, що це інша, інакше влаштована мова, що піддається перекладу за допомогою спеціальних перекладацьких трансформацій і відповідних мовних перетворень. При перекладі власних назв слід насамперед звертати увагу на їхнє походження.

Певну складність викликає вибір способу транслітерації. У разі відсутності можливості уточнення правильного варіанта перекладу того чи іншого власної назви, слід використовувати загальноприйнятий варіант чи транскрипцію імені. У цьому разі конкретний спосіб перекладу власної назви залежить від перекладача.

При перекладі власних назв важливо враховувати культурну специфіку конкретної держави та особливості мови перекладу. Таким чином, власні назви, що характеризують конкретну особу, переважно перекладаються зі збереженням семантики кореневої морфеми [8]. Переклад власних назв у художньому тексті завжди спрямовано на досягнення комунікативно-функціональної ефективності [7].

Головними принципами, якими повинен керуватися перекладач під час передачі власних назв, є збереження ідеї, а можливо і будови смислового оніму, передача оціночно-характеризувальної функції, а також образності цієї одиниці перекладу.

При передачі власних назв перекладач ставить собі завдання розкрити закладену в них образність. Цей факт і є головною причиною того, що перекладачі віддають перевагу контекстуальному перекладу, калькуванню та створенню неологізму, транскрипції або транслітерації, які позбавляють власну назву оцінності [19].

У той самий час власна назва може бути форенізованою, тобто, зміненою на іноземний манер з допомогою орфографічних чи фонетичних

засобів – ономастичних формантів. Ономастичними формантами зазвичай є суфікси та закінчення, що входять до складу прізвищ або імен та ідентифікують оніми. Вони вказують одержувачу тексту на приналежність власної назви до тієї чи іншої національності, епохи або на іншу додаткову характеристику, що міститься в імені.

Вибір способу перекладу залежить, крім суб'єктивних уподобань перекладача та якості тексту, від багатьох об'єктивних чинників, до яких, на думку дослідників [15; 16; 8] належать:

- цільова аудиторія;
- кількість наявних перекладів конкретного твору в перекладній літературі.

А.Г. Гудманян визначає п'ять основних методів, за допомогою яких чужомовні власні назви можуть бути інтегровані в перекладний текст:

- 1) безпосереднє включення чужомовного власної назви з оригінальною графікою в текст з іншою графікою (трансплантація);
- 2) залучення різного роду додаткових букв та позначок, коли звичайних засобів письма мови, що запозичує, недостатньо;
- 3) автоматична заміна зовнішньої форми власної назви буквами мови-сприймача (транслітерація);
- 4) еквівалентний переклад;
- 5) практична транскрипція [6].

Слід зазначити, що перші два способи А.Г. Гудманян вважає непридатними для передачі чужомовних власних назв засобами української графіки [6].

Зауважуючи певну обмеженість наявних класифікацій способів перекладу власних назв, нами було модифіковано загальну класифікацію перекладацьких трансформацій, розроблену О. Селівановою [16]. Виокремлені ним способи перекладу цілком співвідносні з аналогічними способами перекладу власних назв. Отже, згідно з модифікованою

класифікацією, виокремлюємо такі способи перекладу власних назв, розміщені в межах трьох основних різновидів перекладацьких трансформацій:

1. Транскодування, що містить у своїй структурі такі способи перекладу власних назв:

- транслітерація, себто транскодування графічної форми оригінального власної назви;

- транскрипція, себто транскодування звукової форми оригінального власної назви;

- калька, себто транскодування одиниці оригіналу за формою та містом, що відповідає одному зі словникових значень власної назви;

- нульове транскодування – пряме включення іншомовного власної назви латинськими літерами до тексту перекладу.

2. Лексико-семантичні трансформації, що містять у своїй структурі такі способи перекладу власних назв:

- конкретизація, або заміна родової назви видовою назвою;

- генералізація, або заміна видової назви родовою назвою;

- модуляція, або заміна словникового еквіваленту оригінального власної назви контекстуальним.

3. Лексико-граматичні трансформації, що містять у своїй структурі такі способи перекладу власних назв:

- антонімічний переклад, або заміна форми слова або словосполучення власної назви на протилежну;

- граматична заміна – заміна частини мови, синтаксичної конструкції, типу речення, що первинно були притаманні власній назві;

- додавання, або введення до перекладу лексичних елементів, що були відсутні в оригінальній власній назві;

- опущення, або вилучення з тексту перекладу власної назви плеонастичних або тавтологічних елементів;

- транспозиція, або структурні зміни в порядку слідування одиниць, що утворюють власну назву;
- описовий переклад, або пояснення значення іншомовного власної назви;
- компенсація, або заміна елемента оригінального власної назви будь-яким іншим елементом, що компенсує втрату інформації;
- цілісне перетворення, або вираження смислу іншомовного власної назви засобами мови перекладу, які не є ані словниковими, ані контекстуальними відповідниками цього власної назви [16].

Отже, методи перекладу власних назв не можуть бути абстрактно зафіксовані, але визначаються залежно від кожної конкретної перекладацької ситуації, типу вихідного тексту та характеру передбачуваного адресата перекладу. Вибір методу перекладу, особливо коли мова йде про власні назви, залежить від цілей певного дискурсу й не може бути строго продиктованим. Проте цей вибір не повинен базуватися на обґрунтованому науковому методі. Такий підхід передбачає вивчення контексту вживання назви, культурних особливостей як джерельної, так і цільової мовних спільнот, а також потенційного впливу на сприйняття та розуміння аудиторією. Важливо також враховувати лінгвістичні нюанси і варіанти транскрипції або транслітерації, які можуть краще передавати звучання оригінальної назви. Всі ці аспекти допомагають забезпечити адекватність і точність перекладу, при цьому зберігаючи повагу до культурних традицій та ідентичності обох мовних громад.

РОЗДІЛ 2. ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ СТРАТЕГІЇ ВІДТВОРЕННЯ ВЛАСНИХ НАЗВ В ПЕРЕКЛАДАХ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

2.1. Лексико-семантичні способи відтворення власних назв в перекладах англомовних текстів туристичної галузі українською мовою

Матеріалом дослідження є книга американського підприємця і мандрівника Тоні Шея “Delivering Happiness” (укр. «Доставка щастя»), де він розповідає про історію своїх подорожей США і світом. Хоча текст заснований на реальних подіях і наведені в ньому власні назви відповідають справжнім власним назвам, всі вони підпорядковуються задуму автора, а тому залишається цікавим дослідити їхнє використання в залежності від їхнього вигляду, кількості, та ін.

Цю книгу можна сміливо назвати автобіографією, оскільки розповідь йде від першої особи; автор розповідає про своє життя, починаючи з дитинства і закінчуючи зрілим віком. А цей жанр вимагає максимальної деталізації та конкретизації. До того ж Тоні Шей пише цю книгу як своєрідний путівник для тих, хто хоче повторити маршрут його мандрівок.

Транслітерація

Розглянемо закономірності застосування лексико-семантичних стратегій перекладу при відтворенні власних назв із оригінального тексту роману Тоні Шея «Доставка щастя. Шлях до прибутку, задоволення і мрії»:

*But if **Gandhi** had known about my vision and childhood dream of making lots and lots of money by breeding and selling earthworms in mass quantities to the public, I think he might have used the same quote to inspire me to become the number one worm seller in the world [Delivering Happiness, с.].*

Автор перекладу роману Тоні Шея Анатолій Саган пропонує такий варіант відтворення зазначеного фрагменту українською мовою:

Та якби Ганді був знайомий із моїми фантазіями та дитячими мріями заробити купу грошей, вирощуючи та продаючи рибалкам великі партії дощових черв'яків, думаю, він сказав би ті ж слова і підохотив би мене стати найуспішнішим у світі торговцем дощовими хробаками [ДЩ, 2016].

В наведеному випадку нашу увагу привернув онім *Gandhi*, що є прізвищем лідера боротьби індійців за незалежність – Махатми Ганді. Цей онім ужито автором для того, аби показати, які приклади надихали Тоні Шея в дитинстві. Автор українського перекладу роману «Доставка щастя. Шлях до прибутку, задоволення і мрії» використовує для адаптації власної назви іншомовного походження метод транслітерації, тобто перенесення графічної форми вихідної назви за допомогою алфавіту мови перекладу: *Ганді*.

Розглянемо наступний приклад уживання власних назв із оригінального тексту роману Тоні Шея «Доставка щастя. Шлях до прибутку, задоволення і мрії»:

*Instead, on my ninth birthday, I told my parents that I wanted them to drive me an hour north of our house to **Sonoma**, to a place that was currently the number one worm seller in the county [ДН, 2010].*

Автор перекладу роману Тоні Шея Анатолій Саган пропонує такий варіант відтворення зазначеного фрагменту українською мовою:

*Зате на свій дев'ятий день народження я попросив батьків звозити мене до **Сономи** (це долина на північ від нашого міста, до неї година їзди), де була найбільша в нашому окрузі точка з продажу дощових черв'яків [ДЩ, 2016].*

В наведеному випадку розгляду потребує онім *Sonoma*, за допомогою якого автор актуалізує пам'ятні ландшафти цього дитинства – так, цей конкретний топонім позначає місцину, де зароджувався його перший бізнес, пов'язаний із продажем дощових хробаків. Автор українського перекладу роману «Доставка щастя. Шлях до прибутку, задоволення і мрії» використовує для адаптації власної назви іншомовного походження метод

транслітерації, тобто перенесення графічної форми вихідної назви за допомогою алфавіту мови перекладу: *Сономи*.

Розглянемо наступний приклад уживання власних назв із оригінального тексту роману Тоні Шея «Доставка щастя. Шлях до прибутку, задоволення і мрії»:

*If **Thomas Edison** was still alive, he could have stopped by my house and encouraged me with his perspective on failure* [ДН, 2010].

Автор перекладу роману Тоні Шея Анатолій Саган пропонує такий варіант відтворення зазначеного фрагменту українською мовою:

*Якби **Томас Едісон** дожив до наших днів, він мав би всі підстави зупинитися біля нашого будинку і підбадьорити мене своїм ставленням до невдач* [ДЩ, 2016].

В наведеному випадку нашу увагу привернув онім *Thomas Edison*, що являє собою ім'я та прізвище всесвітньо відомого американського винахідника та підприємця – Томаса Едісона. Цей онім ужито автором для того, аби показати, які приклади надихали Тоні Шея в дитинстві, зокрема, від кого він узяв свою підприємливість та винахідливість. Автор українського перекладу роману «Доставка щастя. Шлях до прибутку, задоволення і мрії» використовує для адаптації власної назви іншомовного походження метод транслітерації, тобто перенесення графічної форми вихідної назви за допомогою алфавіту мови перекладу: *Томас Едісон*.

Розглянемо наступний приклад уживання власних назв із оригінального тексту роману Тоні Шея «Доставка щастя. Шлях до прибутку, задоволення і мрії»:

*When I was five years old, my dad got a job in **California**, so we all moved to **Marin County**, which is across the Golden Gate Bridge, just north of **San Francisco*** [ДН, 2010].

Автор перекладу роману Тоні Шея Анатолій Саган пропонує такий варіант відтворення зазначеного фрагменту українською мовою:

*Коли мені було п'ять, батько знайшов роботу в **Каліфорнії**, і ми всі переїхали в округ **Марін**, на північ від **Сан-Франциско**, з яким його з'єднує міст «Золоті ворота» [ДЩ, 2016].*

Для перекладу зазначеного речення, зокрема, власних назв, ужитих у ньому, автор української адаптації роману Тоні Шея послуговувався різними перекладацькими способами. Так, зокрема, для відтворення іншомовних власних назв *California*, *Marin* та *San Francisco* перекладачем було використано метод транслітерації, тобто перенесення графічної форми вихідної назви за допомогою алфавіту мови перекладу: *батько знайшов роботу в Каліфорнії, і ми всі переїхали в округ Марін, на північ від Сан-Франциско*.

Розглянемо наступний приклад уживання власних назв із оригінального тексту роману Тоні Шея «Доставка щастя. Шлях до прибутку, задоволення і мрії»:

*Our house was about a twenty-minute drive from Skywalker Ranch, where **George Lucas** (of Star Wars fame) lived and ran his movie business from [ДН, 2010].*

Автор перекладу роману Тоні Шея Анатолій Саган пропонує такий варіант відтворення зазначеного фрагменту українською мовою:

*Від нашого дому їхати було двадцять хвилин до ранчо Скайвокер, де мешкав знаменитий **Джордж Лукас** (автор «Зоряних війн»), керуючи звідти своїм кінобізнесом [ДЩ, 2016].*

Для перекладу зазначеного речення, зокрема, власних назв, ужитих у ньому, автор української адаптації роману Тоні Шея послуговувався різними перекладацькими способами. Так, зокрема, для відтворення іншомовного власної назви *George Lucas*, що був використаний для позначення імені видатного американського режисера, лауреата премії Оскар, перекладач вдався до використання засобів графіки мови перекладу, а саме послуговувався

транслітерацією, себто здійснив транскодування графічної форми одиниці оригіналу: *знаменитий Джордж Лукас*.

Транскрипція

Розглянемо наступний приклад уживання власних назв із оригінального тексту роману Тоні Шея «Доставка щастя. Шлях до прибутку, задоволення і мрії»:

*We lived in **Lucas Valley*** [ДН, 2010].

Автор перекладу роману Тоні Шея Анатолій Саган пропонує такий варіант відтворення зазначеного фрагменту українською мовою:

*Ми жили в **Лукас-Веллі*** [ДЩ, 2016].

В наведеному випадку розгляду потребує онім *Lucas Valley*, за допомогою якого автор актуалізує пам'ятні ландшафти цього дитинства – так, цей конкретний топонім позначає місце, де проживала родина Тоні Шея в його дитячі роки. Автор українського перекладу роману «Доставка щастя. Шлях до прибутку, задоволення і мрії» використовує для адаптації власної назви іншомовного походження транскодування звукової форми одиниці оригіналу, вдаючись до послугування транскрипцією: *Лукас-Веллі*.

Розглянемо наступний приклад уживання власних назв із оригінального тексту роману Тоні Шея «Доставка щастя. Шлях до прибутку, задоволення і мрії»:

*Our house was about a twenty-minute drive from **Skywalker Ranch**, where George Lucas (of Star Wars fame) lived and ran his movie business from* [ДН, 2010].

Автор перекладу роману Тоні Шея Анатолій Саган пропонує такий варіант відтворення зазначеного фрагменту українською мовою:

*Від нашого дому їхати було двадцять хвилин до ранчо **Скайвокер**, де мешкав знаменитий Джордж Лукас (автор «Зоряних війн»), керуючи звідти своїм кінобізнесом* [ДЩ, 2016].

Онім на позначення назви ранчо, де мешкав у описувані часи Лукас – *Skywalker*, натомість, передано за допомогою транскодування звукової форми одиниці оригіналу, себто із використанням транскрипції: *Скайвокер*.

Калька

Розглянемо закономірності відтворення власних назв із оригінального тексту роману Тоні Шея «Доставка щастя. Шлях до прибутку, задоволення і мрії»:

*My mom and dad each emigrated from Taiwan to the **United States** in order to attend graduate school at the University of Illinois, where they met and got married* [ДН, 2010].

Автор перекладу роману Тоні Шея Анатолій Саган пропонує такий варіант відтворення зазначеного фрагменту українською мовою:

*Мої батьки приїхали в **Америку** з Тайваню, щоб вступити до магістратури Іллінойського університету, там вони познайомились і одружились* [ДЩ, 2016].

Для перекладу зазначеного речення, зокрема, власних назв, ужитих у ньому, автор української адаптації роману Тоні Шея послуговувався різними перекладацькими способами. Так, зокрема, власна назва *United States*, ужита для позначення країни, до якої переїхали батьки автора книжки, в українському перекладі відтворено за допомогою модуляції, себто використання замість словникового еквіваленту оригінальної назви *Сполучені Штати* назви контекстуальної – *Америка*.

Розглянемо наступний приклад уживання власних назв із оригінального тексту роману Тоні Шея «Доставка щастя. Шлях до прибутку, задоволення і мрії»:

*When I was five years old, my dad got a job in California, so we all moved to Marin County, which is across the **Golden Gate** Bridge, just north of San Francisco* [ДН, 2010].

Автор перекладу роману Тоні Шея Анатолій Саган пропонує такий варіант відтворення зазначеного фрагменту українською мовою:

*Коли мені було п'ять, батько знайшов роботу в Каліфорнії, і ми всі переїхали в округ Марін, на північ від Сан-Франциско, з яким його з'єднує міст «**Золоті ворота**» [ДЩ, 2016].*

Назва відомого мосту в Сан-Франциско – *Golden Gate*, була перекладена за допомогою калькування. У даному випадку використано семантичну кальку, а саме здійснено дослівний переклад компонентів словосполучення згідно з їхніми словниковими значеннями: *Золоті ворота*.

Розглянемо наступний приклад уживання власних назв із оригінального тексту роману Тоні Шея «Доставка щастя. Шлях до прибутку, задоволення і мрії»:

*Our house was about a twenty-minute drive from Skywalker Ranch, where George Lucas (of **Star Wars** fame) lived and ran his movie business from [DH, 2010].*

Автор перекладу роману Тоні Шея Анатолій Саган пропонує такий варіант відтворення зазначеного фрагменту українською мовою:

*Від нашого дому їхати було двадцять хвилин до ранчо Скайвокер, де мешкав знаменитий Джордж Лукас (автор «**Зоряних війн**»), керуючи звідти своїм кінобізнесом [ДЩ, 2016].*

Для перекладу зазначеного речення, зокрема, власних назв, ужитих у ньому, автор української адаптації роману Тоні Шея послуговувався різними перекладацькими способами. Так, зокрема, для відтворення іншомовного власної назви *Star Wars*, що позначає популярну фантастичну кіносагу, зняту якраз Джорджем Лукасом, у перекладі використано можливості калькування. У даному випадку використано семантичну кальку, а саме здійснено дослівний переклад компонентів словосполучення згідно з їхніми словниковими значеннями: *Зоряні війни*.

Розглянемо наступний приклад уживання власних назв із оригінального тексту роману Тоні Шея «Доставка щастя. Шлях до прибутку, задоволення і мрії»:

I was given the gang name of “Secret” [DH, 2010].

Автор перекладу роману Тоні Шея Анатолій Саган пропонує такий варіант відтворення зазначеного фрагменту українською мовою:

В дружині я отримав прізвисько Секрет [ДЩ, 2016].

У наведеному прикладі розглянемо прізвисько, яке отримав Тоні Шей у добровільній дружині: *Secret*. Цю власну назву було відтворено в українському перекладі за допомогою калькування. У даному випадку використано семантичну кальку, а саме здійснено дослівний переклад компонентів словосполучення згідно з їхніми словниковими значеннями: *Секрет*.

Нульове транскодування

Розглянемо наступний приклад уживання власних назв із оригінального тексту роману Тоні Шея «Доставка щастя. Шлях до прибутку, задоволення і мрії»:

I won tickets on the local radio station to my first concert and got to see U2 perform during their Zoo TV tour [DH, 2010].

Автор перекладу роману Тоні Шея Анатолій Саган пропонує такий варіант відтворення зазначеного фрагменту українською мовою:

На місцевій радіостанції я виграв квитки на перший у моєму житті концерт — це був виступ U2, які саме їздили світом в рамках свого Zoo TV Tour [ДЩ, 2016].

У даному прикладі ми можемо помітити адаптацію таких власних назв, як U2 та Zoo TV Tour, за допомогою транскодування, що має на меті забезпечити еквівалентність при перекладі. У цьому конкретному випадку мова йде про пряме включення іншомовного фрагменту з використанням латинської графіки у перекладний текст, що можна назвати "нульовим

транскодуванням". Так, в оригінальному тексті власна назва *U2* використовується для позначення культового ірландського рок-гурту, а *Zoo TV Tour* – для позначення одного з найвідоміших концертних турів цієї формації. Тому обидві ці назви виглядають принципово «неперекладними», через що застосування нульового транскодування постає цілком виправданим кроком з боку перекладача.

2.2. Граматичні способи перекладу власних назв у англомовних текстах туристичної галузі українською мовою

Конкретизація

Розглянемо наступний приклад уживання власних назв із оригінального тексту роману Тоні Шея «Доставка щастя. Шлях до прибутку, задоволення і мрії»:

I decided to write this book to help people avoid making many of the same mistakes that I've made [DH, 2010].

Автор перекладу роману Тоні Шея Анатолій Саган пропонує такий варіант відтворення зазначеного фрагменту українською мовою:

У «Доставці щастя» хотілося застерегти людей від моїх помилок [ДЩ, 2016].

При перекладі оригінального тексту слід звернути увагу на те, що автор не вживає в ньому назви своєї книжки, оскільки прагне уникнути тавтології, що могла б виникнути внаслідок повторення цієї власної назви в кожному послідовно розташованому реченні. Відтак, у оригіналі йдеться про цілком конкретну, проте не названу книжку: *this book*. Натомість, в україномовному перекладі Анатолій Саган звертається до можливостей такого різновиду лексико-семантичних перекладацьких трансформацій, як конкретизація, замінюючи родову назву назвою видовою. Отже, маємо в перекладному тексті варіант: *У «Доставці щастя»*.

2.3. Лексико-граматичні способи відтворення власних назв в перекладах англомовних текстів туристичної галузі українською мовою

Грамаіична заміна

Розглянемо приклад уживання власних назв із оригінального тексту роману Тоні Шея «Доставка щастя. Шлях до прибутку, задоволення і мрії»:

The first section is titled “Profits” and consists mostly of stories of me growing up and eventually finding my way to Zappos [DH, 2010].

Автор перекладу роману Тоні Шея Анатолій Саган пропонує такий варіант відтворення зазначеного фрагменту українською мовою:

У першій, що називається «Прибуток», ідеться здебільшого про те, як я ріс і як примудрився опинитися у Zappos [ДЩ, 2016].

У цьому фрагменті звернімо увагу на особливості перекладу назви першої частини аналізованого роману Тоні Шея – *Profits*. В оригінальному тексті цей іменник ужито в формі множини – тобто, за умови дослівного перекладу в українському варіанті його відповідником стала б лексема *прибутки*. Проте перекладач вдався до такого різновиду лексико-граматичних трансформацій, як грамаіична заміна, використавши замість множини, вжитої в оригінальному тексті, форму однини. Отже, заміну було виконано на морфологічному рівні, внаслідок чого назва першого розділу роману Тоні Шея була перекладена А. Саганом як «Прибуток».

Розглянемо приклад уживання власних назв із оригінального тексту роману Тоні Шея «Доставка щастя. Шлях до прибутку, задоволення і мрії»:

The third section is titled “Profits, Passion, and Purpose.” [DH, 2010]

Автор перекладу роману Тоні Шея Анатолій Саган пропонує такий варіант відтворення зазначеного фрагменту українською мовою:

Третя частина має назву «Прибуток, захоплення та мрія» [ДЩ, 2016].

Назва третьої частини роману Тоні Шея так само була перекладена українською за допомогою комбінованого підходу до адаптації іншомовного тексту. Так, перше слово, що входить до складу цієї назви – *Profits*, в оригінальному тексті вжито в формі множини, проте в українському перекладі внаслідок використаної перекладачем граматичної заміни з'являється форма однини – «*прибуток*».

Транспозиція

Розглянемо закономірності застосування граматичних стратегій перекладу при відтворенні власних назв із оригінального тексту роману Тоні Шея «Доставка щастя. Шлях до прибутку, задоволення і мрії»:

My mom and dad each emigrated from Taiwan to the United States in order to attend graduate school at the University of Illinois, where they met and got married [ДН, 2010].

Автор перекладу роману Тоні Шея Анатолій Саган пропонує такий варіант відтворення зазначеного фрагменту українською мовою:

Мої батьки приїхали в Америку з Тайваню, щоб вступити до магістратури Іллінойського університету, там вони познайомились і одружились [ДЩ, 2016].

Для перекладу оригінальної назви вищого навчального закладу, до магістратури якого приїхали поступати батьки автора книжки – *University of Illinois*, було використано можливості такого різновиду лексико-граматичних трансформацій, як транспозиція, або зміна в порядку слідування одиниць оригіналу в межах словосполучення: *Іллінойського університету*. Послугування цією перекладацькою трансформацією спричинене, на наш погляд, різною граматичною структурою англійської та української мов.

Розглянемо наступний приклад уживання власних назв із оригінального тексту роману Тоні Шея «Доставка щастя. Шлях до прибутку, задоволення і мрії»:

*In any case, I wound up before the **Judicial Council**, which was like a mini jury consisting of the school president and some members of the faculty [DH, 2010].*

Автор перекладу роману Тоні Шея Анатолій Саган пропонує такий варіант відтворення зазначеного фрагменту українською мовою:

*Та, хай там як, мене викликали на **Раду Суддів**, що була чимось на кшталт міні-копії суду присяжних і до якої входили президент школи та кілька вчителів [ДЩ, 2016].*

Для перекладу такої власної назви, як *Judicial Council*, що в тексті виконує функції позначення назви одного з органів студентського самоврядування, було використано можливості такого різновиду лексико-граматичних трансформацій, як транспозиція, або зміна в порядку слідування одиниць оригіналу в межах словосполучення: *Рада Суддів*. Послугування цією перекладацькою трансформацією спричинене, на наш погляд, різною граматичною структурою англійської та української мов.

Описовий переклад

*I'm pretty sure we all looked guilty as could be, but we all remembered the first rule of **computer-lab-lunch club**, so we just looked at her and shrugged as innocently as we could [DH, 2010].*

Автор перекладу роману Тоні Шея Анатолій Саган пропонує такий варіант відтворення зазначеного фрагменту українською мовою:

*Не сумніваюся, що в кожного з нас був несамовито винуватий вигляд, але ж водночас кожен пам'ятав першу заповідь **Клубу обідньої перерви у комп'ютерному класі**, тож ми просто дивились на неї та, вдаючи цілковиту невинність, лише стинали плечима [ДЩ, 2016].*

У аналізованому фрагменті залучено до аналізу таку власну назву, як *Computer-lab-lunch club*. Він використовується для позначення неформального об'єднання учнів середньої школи, які відвідували гурток з програмування, а під час обідньої перерви, коли вчительки не було в класі,

чинили різні бешкети, що, власне, й об'єднувало їх у певний колектив. Автор українського перекладу роману «Доставка щастя. Шлях до прибутку, задоволення і мрії», відтворюючи зазначений онім, використовує для його адаптації описовий переклад, адже українському читачеві, очевидно, потрібне роз'яснення стосовно суті існування зазначеного клубу, яке дозволяє зробити якраз послугування описовим перекладом: *Клуб обідньої перерви у комп'ютерному класі*.

Отже, за підсумками дослідження слід відзначити, що найпоширенішою стратегією перекладу власних назв туристичного дискурсу, ужитих у тексті роману «Доставка щастя», постає транслітерація – 32% від загальної кількості випадків. Дещо рідше вживається нульове транскодування (26%), калькування (17%), транскрипція (6%), граматична заміна (3%), транспозиція (2%), описовий переклад (1%), конкретизація (1%).

ВИСНОВКИ

Власні назви, якими послуговується мовна спільнота у певний період свого розвитку, утворюють ономастичний простір. У цьому цілісному просторі виділяються поля, які наділені ядерно-периферійною структурою.

Оніми, що розглядаються більшістю науковців як особливий розряд власних назв, об'єднує те, що всі вони мають відносно незвичайний знаковий статус. З одного боку, назва є знаком формальним (цей знак свідчить про форму, зміст якої спочатку є невідомим), з другого боку, це знак мотивований, що наділений унікальним значенням, оскільки значення знака-заголовка формується реципієнтом із позицій його гіпотези стосовно цілісності всього тексту.

Одним із найскладніших завдань, що виникають у перекладача під час перекладу іншомовного тексту, є відтворення власних назв. Будучи мовним фактом, власні назви підпорядковуються загалом внутрішнім законам конкретної мови. Разом з тим, на всіх рівнях мовного аналізу потрібно враховувати своєрідність цих слів як за змістом, так і за класом.

Власні назви безпосередньо пов'язані з текстом, у якому вони функціонують, та відіграють у ньому важливу стилістичну роль. Завдання перекладача при передачі власних назв ускладнюють багато чинників, до числа найбільш суттєвих з-поміж яких належать: лексична лакунарність, збереження стилістичного реєстру та функцій оніма.

Однак, як зазначають дослідники в галузі перекладознавства [18], основною причиною перекладацьких помилок у багатьох випадках є те, що перекладач просто не розпізнає образність власної назви, тоді як носії мови підсвідомо вловлюють символізм і таким чином сприймають повніший образ того чи іншого імені. Саме цим фактом обумовлена головна вимога до перекладача: володіння фоновими знаннями, поінформованість про

культурні та історичні особливості мови, з якої він перекладає, а також про соціальні та світоглядні чинники.

Матеріалом дослідження є книга американського підприємця і мандрівника Тоні Шей “Delivering Happiness” (укр. «Доставка щастя»), де він розповідає про історію своїх подорожей США і світом. Хоча текст заснований на реальних подіях і наведені в ньому власні назви відповідають справжнім власним назвам, всі вони підпорядковуються задуму автора, а тому залишається цікавим дослідити їхнє використання в залежності від їхнього вигляду, кількості, та ін.

Цю книгу можна сміливо назвати автобіографією, оскільки розповідь йде від першої особи; автор розповідає про своє життя, починаючи з дитинства і закінчуючи зрілим віком. А цей жанр вимагає максимальної деталізації та конкретизації. До того ж Тоні Шей пише цю книгу як своєрідний путівник для тих, хто хоче повторити маршрут його мандрівок.

За підсумками дослідження слід відзначити, що найпоширенішою стратегією перекладу власних назв туристичного дискурсу, ужитих у тексті роману «Доставка щастя», постає транслітерація – 32% від загальної кількості випадків. Дещо рідше вживається нульове транскодування (ї%), калькування (17%), транскрипція (6%), граматична заміна (3%), транспозиція (2%), описовий переклад (1%), конкретизація (1%).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Азарова Л., Лепко Г. Основні визначення типів номінації в сучасному мовознавстві. *Рідний край*. 2010. № 1. С. 86–90.
2. Андрієнко О. Ю. Комунікативно-прагматичний потенціал власних назв у науково-фантастичному тексті: Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 – рос. мова. Одеса, 1992. 17 с.
3. Арделян О. В. Прецедентні антропоніми у фразеологізмах в різносистемних мовах. *Мова і культура*. 2011. Вип. 14. С. 168–174.
4. Беліцька Є. М. Конотонімізація онімів як лексико-семантичний процес: Дис. ... канд. філол. наук: 10.02.15 – загальне мовознавство. Горлівка, 2000. 185 с.
5. Бучко Д. Проблемні питання української ономастичної термінології. *Науковий вісник Чернівецького університету* : збірник наукових праць. Випуск 356-359. Чернівці : Рута, 2007. С. 255–260.
6. Гудманян А. Г. Відтворення власних назв у перекладі: автореф. дис. ... д-ра. філол. наук : 10.02.16. Ужгород, 2000. 29 с.
7. Дука Л. І. Прагматичний потенціал онімів та способи його актуалізації в тексті: Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.02 – рос. мова. Дніпропетровськ, 2002. 18 с.
8. Кам'янець В.М. Структурні, семантичні та функціональні особливості власних назв сучасної німецької мови : автореф дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 ; спец. «Германські мови». Львів : 2001. 18 с.
9. Карпенко О. Ю. Про літературну ономастику та її функціональне навантаження. *Записки з ономастики*: збірник наук. праць. Одеса. 2000. Вип. 4. С. 68–74.
10. Карпенко О. Ю. Проблематика когнітивної ономастики. Монографія. Одеса: Астропринт, 2006. 325 с.

11. Колесник Н. С. Термінологічні суперечки в царині літературної ономастики і фольклорна ономастика. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2011. Вип. 24. С. 122–127.
12. Лукаш Г. П. Актуальні питання української конотоніміки. Донецьк : Промінь, 2011. 448 с.
13. Лукаш Г. П. Український конотонімікон: структура і чинники формування : автореф. дис. ... докт. філолог. наук: 10.02.01. 2011. 38 с.
14. Ономастичні студії в Україні (дисертаційні дослідження, захищені у другій половині ХХ – на початку ХХІ століть): Бібліографічно-інформаційний довідник / Упорядник М. М. Торчинський. Хмельницький: ХНУ, 2007. 122 с.
15. Пежинська О. М. Французькі власні назви-антропоніми з позиції змісту, форми та функції. *Нова філологія*. 2021. № 83. 200-207.
16. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля, 2006. 706 с.
17. Торчинський М. М. Денотатно-номінативна структура топонімікону української мови. *Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць*. Випуск 356 – 359. Слов'янська філологія. Чернівці: Рута, 2007. С. 375 – 379.
18. Торчинський М. М. Ойконімія Південно-Західного Поділля: Дис. ... канд. філол. наук: 10.02.02 – укр. мова. К., 1993. 276 с.
19. Торчинський М. М. Поетоніміка України: історія становлення і перспективи розвитку (на матеріалі дисертаційних досліджень). *Записки з українського мовознавства* / Відп. ред. О. І. Бондар. Одеса: Астропринт, 2006. Випуск 16. С. 332 – 340.
20. Торчинський М. М. Термінологія української поетоніміки (літературної ономастики). *Українська термінологія і сучасність: Збірник наукових праць*. Вип. VI / Відп. ред. Л. О. Симоненко. К.: КНЕУ, 2005. С. 339 – 343.

21. Торчинський М. М. Українська ойконімія як джерело етнолінгвістичної інформації. *Наука і сучасність*: Збірник наукових праць. К.: Логос, 2003. Т. 36. С. 160 – 169.

22. Торчинський М. М. Лексико-семантична структура назв поселень Південно-Західного Поділля. *Студії з ономастики та етимології*. 2002. К.: Кий, 2002. С. 206 – 215.

23. Торчинський М.М. Структура онімного простору української мови. Монографія. Хмельницький: Авіст, 2008. 546 с.

24. Торчинський М. М. Структурування ономастикону за особливостями походження власних назв. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2014. № 7. С. 174–180.

25. Шулінова Л. В. Власні назви в художньому мовленні: ідіостилістичний аспект. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. Вип. 5. 2002. С. 98–103.

26. Bach A. Deutsche Namenkunde. Heidelberg : Winter, 1978– 1981. Bd. 1: die deutschen Personennamen; Bd. 2: Die deutschen Ortsnamen. 615 s.

27. Ballmer T. Probleme der Klassifikation von Sprechakten. *Sprechakttheorie und Semantik*. Frankfurt am Main : Suhrkamp, 1979. S. 254–255.

28. Bauer G. Deutsche Namenkunde. Berlin : Weidler, 1998. 356 s.

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Шей Т. Доставка щастя. Шлях до прибутку, задоволення і мрії (ДЩ) / переклад А. Сагана. Львів: Видавництво Старого Лева, 2016. 180 с.

2. Hsieh T. Delivering Happiness (DH). Hardcover & Paperback, 2010.

ДОДАТОК

Приклади власних назв туристичної галузі та їх переклад

Англійське речення	Український переклад
<p>1. <i>But if Gandhi had known about my vision and childhood dream of making lots and lots of money by breeding and selling earthworms in mass quantities to the public, I think he might have used the same quote to inspire me to become the number one worm seller in the world.</i></p>	<p><i>Та якби Ганді був знайомий із моїми фантазіями та дитячими мріями заробити купу грошей, вирощуючи та продаючи рибалкам великі партії дощових черв'яків, думаю, він сказав би ті ж слова і підохотив би мене стати найуспішнішим у світі торговцем дощовими хробаками.</i></p>
<p>2. <i>Instead, on my ninth birthday, I told my parents that I wanted them to drive me an hour north of our house to Sonoma, to a place that was currently the number one worm seller in the country.</i></p>	<p><i>Зате на свій дев'ятий день народження я попросив батьків звозити мене до Сономи (це долина на північ від нашого міста, до неї година їзди), де була найбільша в нашому окрузі точка з продажу дощових черв'яків.</i></p>
<p>3. <i>If Thomas Edison was still alive, he could have stopped by my house and encouraged me with his perspective on failure</i></p>	<p><i>Якби Томас Едісон дожив до наших днів, він мав би всі підстави зупинитися біля нашого будинку і підбадьорити мене своїм ставленням до невдач.</i></p>
<p>4. <i>When I was five years old, my dad got a job in California, so we all moved to Marin County, which is across the Golden Gate</i></p>	<p><i>Коли мені було п'ять, батько знайшов роботу в Каліфорнії, і ми всі переїхали в округ Марін, на північ від Сан-Франциско, з яким</i></p>

<i>Bridge, just north of San Francisco.</i>	<i>його з'єднує міст «Золоті ворота».</i>
<i>5. Our house was about a twenty-minute drive from Skywalker Ranch, where George Lucas (of Star Wars fame) lived and ran his movie business from.</i>	<i>Від нашого дому їхати було двадцять хвилин до ранчо Скайвокер, де мешкав знаменитий Джордж Лукас (автор «Зоряних війн»), керуючи звідти своїм кінобізнесом.</i>
<i>6. We lived in Lucas Valley.</i>	<i>Ми жили в Лукас-Веллі.</i>
<i>7. I was given the gang name of “Secret”.</i>	<i>В дружині я отримав прізвисько Секрет.</i>
<i>8. I won tickets on the local radio station to my first concert and got to see U2 perform during their Zoo TV tour.</i>	<i>На місцевій радіостанції я виграв квитки на перший у моєму житті концерт — це був виступ U2, які саме їздили світом в рамках свого Zoo TV Tour</i>
<i>9. I decided to write this book to help people avoid making many of the same mistakes that I’ve made.</i>	<i>У «Доставці щастя» хотілося застерегти людей від моїх помилок.</i>
<i>10. The first section is titled “Profits” and consists mostly of stories of me growing up and eventually finding my way to Zappos.</i>	<i>У першій, що називається «Прибуток», ідеться здебільшого про те, як я ріс і як примудрився опинитися у Zappos</i>
<i>11. The third section is titled “Profits, Passion, and Purpose.”</i>	<i>Третя частина має назву «Прибуток, захоплення та мрія»</i>
<i>12. In any case, I wound up before</i>	<i>Та, хай там як, мене викликали на</i>

<p><i>the Judicial Council, which was like a mini jury consisting of the school president and some members of the faculty.</i></p>	<p><i>Раду Суддів, що була чимось на кшталт міні-копії суду присяжних і до якої входили президент школи та кілька вчителів.</i></p>
<p><i>13.I'm pretty sure we all looked guilty as could be, but we all remembered the first rule of computer-lab-lunch club, so we just looked at her and shrugged as innocently as we could.</i></p>	<p><i>Не сумніваюся, що в кожного з нас був несамовито винуватий вигляд, але ж водночас кожен пам'ятав першу заповідь Клубу обідньої перерви у комп'ютерному класі, тож ми просто дивились на неї та, вдаючи цілковиту невинність, лише стинали плечима</i></p>
<p><i>14.It was amazing being able to join in discussions with strangers from Seattle, New York, and Miami.</i></p>	<p><i>Це просто неймовірне відчуття, коли ти дискутуєш із незнайомими людьми зі Сієтла, Нью-Йорка, Маямі.</i></p>
<p><i>15.Після закінчення школи я подав документи до Браунського, Каліфорнійського (у Берклі), Стенфордського, Принстонського, Корнельського, Єльського та Гарвардського університетів, а також Массачусетського технологічного інституту.</i></p>	<p><i>For college, I applied to Brown, UC Berkeley, Stanford, MIT, Princeton, Cornell, Yale, and Harvard.</i></p>
<p><i>16.My freshman year was spent mostly hanging out with friends I'd made who lived in the same</i></p>	<p><i>Той рік здебільшого пішов на спілкування з друзями, які мешкали в тому ж гуртожитку, що і я.</i></p>

<i>dorm, which was called Canaday A.</i>	<i>Гуртожиток називався «Кенедей Ей».</i>
<i>17. One summer, I decided to head across the river from Cambridge to Boston to explore the city.</i>	<i>Одного літа я вирішив помандрувати з Кембріджа до Бостона, розташованого за річкою, щоб краще познайомитися з містом.</i>
<i>18. During my junior and senior years in college, I realized that I missed running my own business, so I took over the Quincy House Grille, which was an eating area on the ground floor of the Quincy House dorm.</i>	<i>На третьому-четвертому курсах я раптом зрозумів, що геть забув про власний бізнес, і взявся керувати Quincy House Grille – кафешкою на першому поверсі гуртожитку Quincy House.</i>
<i>19. We met at Tony Roma's, a restaurant chain that specialized in all sorts of ribs.</i>	<i>Ми зустрілися в одному з ресторанів Tony Romas що славляться широким вибором смажених реберець.</i>
<i>20. I wanted to, to places like Las Vegas, New York, Miami, and LA.</i>	<i>... робитиму такі собі міні-відпустки (тривалі вихідні) й кататимусь, куди заманеться – в Лас-Вегас, Нью-Йорк, Маямі та Лос-Анджелес; ...</i>
<i>21. At the time, Subway was one of the fastest-growing franchises in the United States, partly because the franchise fee and start-up costs were so low.</i>	<i>На той час Subway була однією з найдинамічніших франшиз у США, почасти через низьку вартість франшиз і невеликі витрати на організацію бізнесу.</i>
<i>22. We even opened up sales offices</i>	<i>Ми навіть відкрили точки продажу</i>

<i>in New York and Chicago.</i>	<i>послуг у Нью-Йорку, Чикаго.</i>
<i>23.As luck would have it, I happened to be driving around one day and saw that AMC was opening up a big new movie theater complex right in the heart of San Francisco at 1000 Van Ness.</i>	<i>Бути агентом ЦРУ і вигадувати робіт мені вже не хотілось, а от пожити над кінотеатром я б ще не відмовився. І якось мені пофортунило: в самісінькому центрі Сан Франциско, в будинку за адресою Ван Несс авеню, 1000 відкривався мегаплекс AMC .</i>
<i>24.It was early 1999, and we all flew to Florida to take a three-day cruise to the Bahamas.</i>	<i>Був початок 1999 року, і ми полетіли у Флориду, а звідти гайнули у триденний круїз до Багамів.</i>
<i>25.It was like someone had bestowed on me the Rosetta Stone of techno music, and no amount of verbal explanation would have helped me understand it.</i>	<i>Неначе хтось подарував мені Розетський камінь техномузики, і жодні словесні пояснення не допоможуть мені зрозуміти його. Я мусив пережити це особисто.</i>
<i>26.In April 2000, the high-flying dot-com stocks started to crash in the stock market, causing widespread panic throughout Silicon Valley.</i>	<i>У квітні 2000 року стався обвал доткомів, і Кремнієву долину залихоманило.</i>
<i>27.But more importantly, by relocating our warehouse in Kentucky, we would be able to cut our shipping expenses and get our orders to our customers</i>	<i>А, головне, перенесення складу в Кентуккі давало змогу зекономити на доставці та зменшити її терміни.</i>

<i>faster.</i>	
<i>28. We had been shipping out of California, which meant that ground shipments to the East Coast were taking as long as seven or eight days.</i>	<i>Раніше ми відправляли товар із Каліфорнії, тому наземна доставка до Східного узбережжя тривала сім-вісім днів.</i>
<i>29. It was going to require a lot of careful coordination, because it would take three days for all the trucks to drive across the country.</i>	<i>Майбутня робота потребувала якнайретельнішої координації: щоб усі вантажівки доїхали від нас до Луїсвілля, потрібно було три дні.</i>
<i>30. Twenty-four hours later, we were in New Orleans, exploring the worldfamous Bourbon Street.</i>	<i>Через добу ми вже вивчали в Новому Орлеані знамениту в усьому світі Бурбон-стріт.</i>
<i>31. Back in 2001, my friend Jenn and I had planned on going on a three-week trip to Africa.</i>	<i>Ще 2001 року я та моя подруга Дженн вирішили гайнути на три тижні до Африки.</i>
<i>32. Even though we wouldn't consider ourselves to be outdoorsy people or especially athletic, we decided that we wanted to hike and summit Mount Kilimanjaro, the tallest peak in all of Africa.</i>	<i>Не були ні фанатами розваг на свіжому повітрі, ні спортсменами, тому вирішили зійти на вершину Кіліманджаро – найвищу точку Африки.</i>
<i>33. How far are you from the Sacramento airport?</i>	<i>– Ти зараз дуже далеко від аеропорту Сакраменто?</i>
<i>34. After flying from airport to airport for twenty-four hours,</i>	<i>Після добового перельоту від аеропорту до аеропорту ми врешті</i>

<i>we had finally arrived in Tanzania.</i>	<i>приземлилися в Танзанії.</i>
<i>35.I imagined that every hundred steps would be equivalent to driving five minutes farther, and I visualized in my head the progress I was making toward Palo Alto.</i>	<i>Уявив, що кожна сотня кроків – це п'ять хвилин їзди до Пало-Альто, і став «спостерігати», як поступово наближаюся до другого дому.</i>
<i>36.Keith started driving around Kentucky looking for an empty warehouse, and eventually found one off the side of the highway, about fifteen minutes away from the Louisville airport.</i>	<i>Кейт став кружляти по Кентуккі, шукаючи порожній склад, і нарешті знайшов підходяще приміщення на віддалі від головної дороги, дець хвилин за п'ятнадцять їзди від Луїсвільського аеропорту.</i>
<i>37.After some research, we narrowed the list of possible locations down to Phoenix, Louisville, Portland, Des Moines, Sioux City, and Las Vegas.</i>	<i>Провівши невеличке дослідження, ми звузили перелік можливих місць його розташування до Фенікса, Луїсвілля, Портленда, Де Мойна, Сіу Сіті та Лас Вегаса.</i>
<i>38.You might see a parade pass by because one of our departments decided that it was the perfect day to celebrate Oktoberfest.</i>	<i>Можна наскочити на парадну ходу, якщо котрийсь із наших відділів раптом вирішить, що це чудовий день для святкування Октоберфесту.</i>
<i>39.In 1984, I had spent seven weeks traveling throughout Europe.</i>	<i>1984 року я кілька тижнів подорожувала Європою.</i>
<i>40.By the time I got to London, my</i>	<i>Коли я опинилася у Лондоні –</i>

<p><i>last stop before returning to the States, I had no money left except for my lucky US dollar and a handful of foreign coins at the bottom of my handbag.</i></p>	<p><i>останньому пункті призначення перед поверненням до Штатів, – у мене закінчилися гроші. Лишився тільки долар-талісман і жменька іноземних монет, що брязкали на дні сумки.</i></p>
<p><i>41. We take over a venue such as the Hard Rock Hotel pool or Rain Nightclub at the Palms and invite all of our vendors (over one thousand) to our annual Vendor Appreciation Party.</i></p>	<p><i>Ми орендуємо якесь затишне місце, як? от басейн у готелі Hard Rock або нічний клуб Rain Nightclub у готелі-курорті Palms Casino Resort, що в Лас-Вегасі, й запрошуємо всіх наших постачальників (більше тисячі осіб) на щорічний «Вечір подяки постачальникам».</i></p>
<p><i>42. In addition, we are also looking at closing some of our brick and mortar outlet stores in Nevada and Kentucky.</i></p>	<p><i>Крім того, ми розглядаємо можливість закриття низки стокових магазинів у Неваді та Кентуккі.</i></p>
<p><i>43. I held various jobs during school, including catering at weddings and bartending, after having completed a four-hour session at the Harvard Bartending School and earning a certificate in Mixology. I also held various computer programming jobs, including working for Harvard Student Agencies, Spinnaker Software,</i></p>	<p><i>За студентські роки я змінив не одну професію: був рознощиком на весіллях, барменом (для цього я закінчив чотиригодинний курс у Гарвардській школі барменів і отримав диплом із міксо-логії), подеколи підробляв програмуванням, скажімо, в Harvard Student Agencies, Inc., Spinnaker Software, і навіть був на літньому стажуванні у Microsoft.</i></p>

<i>and a summer internship at Microsoft.</i>	
<i>44.I'd been thinking about what value meal I was going to order from Taco Bell.</i>	<i>Думками вже встиг перенестися до місцевого Taco Bell і міркував, чим потішити себе та свій шлунок.</i>
<i>45.At the time, a city ordinance prevented fast-food establishments from opening up anywhere near campus, so I decided to take the subway to the next stop to the nearest McDonald's.</i>	<i>У ті роки міська влада забороняла відкривати фастфудівські забігайлівки біля студентського містечка, і якимось я вирішив проїхати-ся на метро до найближчого McDonald's</i>
<i>46.One of my earlier ideas was to open up a Subway sandwich franchise with Alfred somewhere on the Stanford campus.</i>	<i>Однією з моїх перших ідей було відкрити у студентському містечку Стенфорда кафе Subway, попередньо придбавши франшизу.</i>
<i>47.If I couldn't find shoes worth buying in the Bay Area, I could only imagine the kind of trouble people had elsewhere.</i>	<i>Якщо я не міг знайти годящих черевиків в околицях Затоки Сан-Франциско, то можна тільки уявити собі труднощі людей, які живуть деінде.</i>
<i>48.A few days later, Alfred and I met with Nick and Fred at Mel's, a 1950s-themed diner a block away from where we lived.</i>	<i>Ще через кілька днів ми з Альфредом зустрілися з Ніком і Фредом у Mel's – ресторані, стилізованому під 1950-і роки, за квартал від нашого будинку.</i>
<i>49.We packed up and moved from Emeryville into his loft, and for</i>	<i>Ми зібрали пожитки і переїхали з Емерівілля до його квартири, і</i>

<i>the next twelve months, Tony would invest four months at a time.</i>	<i>впродовж наступного року Тоні фінансував нас раз на чотири місяці.</i>
<i>50. My parents had moved back from overseas and volunteered to run the Venture Frogs Restaurant over the next several years.</i>	<i>Мої батьки вже встигли повернутися з Гонконга і, зголосившись керувати нашим рестораном, робили це кілька наступних років.</i>

РЕЗЮМЕ

Дослідження присвячене аналізу перекладу власних назв у контексті автобіографічної книги американського підприємця Тоні Шея "Delivering Happiness". Під час дослідження було вивчено специфіку відтворення онімів у перекладі, що вимагає врахування не лише мовних, а й культурних, стилістичних та символічних аспектів. З'ясовано основні страдегії до яких вдаються перекладачі при роботі з текстом. Результати дослідження показують, що глибоке розуміння контексту та культурних особливостей є критично важливим для адекватного перекладу власних назв, особливо у автобіографічному дискурсі, де кожен онім несе додаткове значення, що впливає на загальне сприйняття тексту.

Ключові слова: власні назви, оніми, перекладацькі трансформації, туристичний дискурс.